

מורה טורבו

'מר כדורסל' יהושוע רוזין לימד אותה כדורסל, רלף קליין שלח אותה לשחק כדורעף ואלפרד נקש, השחיין מאושוויץ, גרם לה להבין מה זו דבקות במטרה ■ רני בן נחום מתיכון 'עמקים-תבור' קיבלה בשבוע שעבר את פרס המורה המצטיינת בתחום החינוך הגופני, הזדמנות לשמוע ממנה מה מניע אותה ואיך הכול קשור לשואה

רני בן נחום, זוכת פרס המורה המצטיינת לחינוך גופני,

36

במשך שנים רני (רננה) בן נחום מלמדת את תלמידי תיכון 'עמקים-תבור' במזרע לאהוב ספורט. היא אף פעם לא לקחה שנת שבתון, יש לה תואר ראשון בחינוך גופני, תואר שני בחינוך, תואר ראשון בתולדות האמנות ותואר שני ברבות-חומי. בנוסף יש לה גם תעודת מאמן לחדר כושר, טניס וכדורעף. היא גרה בקיבוץ עין דור, גרושה ואם לשלושה, וביום שלישי בשבוע שעבר היא קיבלה את פרס המורה המצטיינת בחינוך גופני מטעם מחוז הצפון של משרד החינוך.

כמה התרגשת בשעליית לקבל את הפרס?

"מאוד. הרגשתי גאווה גדולה. בעיקר הסתכלתי למעלה ואמרתי לעצמי שאני מקווה שההורים שלי גאים בי. ההורים שלי בוודאי היו טובים במשהו, אבל בגלל המלחמה היא (מלחמת העולם השנייה - י.ו.) לא הייתה להם הזדמנות להשכיל ולהגיע רחוק. אני אולי מממשת את העניין הזה של לימודים ומצוינות גם בשבילם. הילדים

שלי ואחי היו בקהל וגם זה ריגש אותי."

מי שמכיר אותה יודע לספר על מורה טוטאלית ואנרגטית שפעילה נוני-סטופ. רחוקה מהאבטיפוס הירוע של המורה לחינוך גופני. היא נאמנה לערכי הספורט ולשאיפה למצוינות, אבל גם לערכים של כבוד, סבלנות ואהבה. בשביל הצלחתו של תלמיד היא תעשה הכול. 26 שנים היא מלמדת בעמק יזרעאל אבל לא רק ספורט, אלא גם נושאים נוספים בעלי חשיבות עצומה עבור דור ההמשך כמו השואה.

לרגל זכייתה בפרס היוקרתי יצאה בן נחום לרגע מהדמות של המורה לספורט הסמכותית כדי לדבר אחרת - על מה שבאמת בוער בעצמותיה ועל מה שמניע את חייה. לראשונה היא נחשפת ומדברת חופשי בלי מסכות.

סביב השואה

בן נחום נולדה ב-1954 עם שם המשפחה 'אורטנר' בצפון תל אביב ברחוב 'הפרדס', רחוב צרדי ושקט ליד כיכר מלכי ישראל, כיום כיכר רבין. הוריה, נפתלי ומרגלית ז"ל, היו ניצולי שואה שעלו לארץ ב-1952. שני פליטים פולניים שמצאו את אהבתם באירופה השסויה, עה, ההרוסה והמדוממת של אחרי מלחמת העולם השנייה. "אימא נולדה בעיירה בילסקו-ביילה. היא עברה הרבה מחנות עבודה וניצלה בנס רק בזכות יופיה", מספרת בן נחום. "ביום שהגרמנים נפנסו לעיירה וערכו את הסלקציה, הוריה ואחותה נשלחו שמאלה למוות והיא באינסטינקט ותושייה של רגע נפלה על ברכיה, נישקה את מגפיו של קצין גרמני והתחננה אליו שיש ציל את הוריה ואחותה. אותו קצין נפעם כל כך מיופיה שהחליט להיענות מיד לבקשתה וככה ניצלו חיי משפחתה. אביה נולד בעיר שחגוב. הוא הצליח לשרוד, אבל שני אחיו נספו בשואה. הוא ברח לרוסיה ונלחם עם הצבא הרוסי בגרמנים."

עם היוולדה, אביה רצה לקרוא לה רחל על שם אמו שנפטרה בעת הלידה של בתה החמישית או על שם אחייניתו שנפטרה בשואה. "אימא שלי לא הסכימה

נרגשת בטקס. אושר גדול ■ צילום: שאולי אדר

ביץ' מגבעת אבני. אני עושה הרבה למען זיכרון הנספים בשואה. מוסיפה שמות לאנדרטאות ועושה הרצאות."

מימוש עצמי

אמנם השואה היא חלק משמעותי ממה שהיא, אבל הספורט הוא הכוח המניע. את הפרס, שניתן אחת לשלוש שנים, קיבלה בן נחום בזכות העשייה המרויכה שלה. כאמור, היא לא מורה טיפוסית לחינוך גופני. היום שלה לא מתחיל בשמונה ונגמר בשתיים. היא כבר שמונה שנים מרכזת את המגמה לחינוך גופני, שש שנים מרכזת הוראה, 15 שנה מאמנת ענף הכדורעף בבית הספר, שלוש שנים מחנכת בחטיבת ביניים ושנתיים עומדת בראש המשלחת לגרמניה. עושה הרבה.

"העולם שלי מתבסס על שלושה תחומים עיקריים: הוראה, למידה והתנדבות. לכל אחת מהצלעות האלה יש את ההתפתחות שלה. אני גם חברת הנהלת איגוד הכדורעף ומנהלת נבחרת הנערות בכדורעף בהתנדרבות."

הספורט היה חלק מחייה מהרגע שלמדה ללכת. ככיכר רבין נהגה לשחק עם הבנים, כדורגל, הקפות, 'פינות' ו'חטיפת דגל'. "הייתי סוג של 'טומבוי', ילדת רחוב. זה הפריע להורים שלי שהבת שלהם ככה או הם שלחו אותי ללמוד טניס שזה ספורט מעורן. בבית הספר היסודי 'הקליר' שיחקתי כדוריד נבחרת הבנות וגם נבחרת הבנים. כתיכון 'גאולה' המורה לחינוך גופני שלי היה מר כדורסל, יהושע רוזין ז"ל. הוא לקח אותי לשחק בנערות של מכבי תל אביב כדורסל. אחרי הצבא חזרתי לשחק כדורסל באס"א תל אביב, אבל אחרי שנתיים הקבוצה פורקה. באותו זמן כבר למדתי הוראת חינוך גופני בווינגייט. המורה שלי שם היה לא אחר מאשר רלף קליין ז"ל. אני זוכרת שבאתי אליו ואמרתי לו: 'רלף, תציל אותי אין לי קבוצה'. אז הוא סיפר לי שהקימו קבוצת כדורעף חדשה בתל אביב בשם אליצור ברחוב 'צייטלין', לא רחוק מהבית שלי."

לשם רחל כי היא לא רצתה שם מהגולה. היא הייתה מוכנה שרחל יהיה השם האמצעי שלי. אז היא החליטה לקרוא לי רננה, על שם בתו של ראש הממשלה באותם ימים, דוד בן גוריון. הוא גר לא רחוק מאיתנו בשדרות קק"ל, שהיום נקראים שדרות בן גוריון, וכשהיינו הוליכים לים היינו עוברים ליד הבית שלו."

כמו לרכים מבני הדור השני לניצולי מכות ההשמה הנאצית, גם היא סובלת מ'תסביך השואה'. אם עד לפני כמה שנים הכחישה שהיא לוקה בו, היום היא מודה שהשואה היא אולי הדבר הכי חזק בחייה. "יש לי אובססיה לשואה", הצהירה, "מאז שאבי נפטר לפני שבע שנים אני עוסקת בסיפור המשפחה. אני אוספת את כל קטעי העיתונות שמתפרסמים על השואה, גוזרת ושור מרת. אני חושבת שהכול התחיל בעקבות כתבה של העיתונאי ניצול אושוויץ, נח קלינגר, על אלפרד נקש - השחיין מאושוויץ. סיפור על שואה וספורט. אחרי שקראתי אותה נצרת את הכתבה בלבי ונררתי שאני הולכת לחקור את הסיפור הזה. במשך עשר שנים אני עוסקת בסיפור נקש. אני מספרת אותו לתלמידים שלי כדוגמא שאפשר ללמוד ממנה המון על מצוינות בספורט. נקש עזב את אלג'יר לכדור ועבר לגור בפריז כדי להגיע לאולימפיאדה. זה סיפור על חוסן נפשי וגורפני. הוא היה אלוף עולם ואנשים לא שמעו עליו כי היה ציוני. הוא ניצל מאושוויץ, אבל אשתו ובתו נספו. הוא חי בצרפת ולהפתעתי הרבה האחיינית שלו גרה בעין דור. מצאתי את הסרט שעשו עליו בערוץ הצרפתי בשנת 2001 והקרנתי אותו לתלמידים שלי. שילמתי 1,500 שקל כדי שיהיו כתוביות בעברית לסרט. את רוב הדברים אני עושה גם בשביל ההורים למרות שהם כבר לא איתי."

למה?

"כדי לרצות אותם. לעשות דברים שהם בגלל כורח הנסיבות לא עשו."

אובססיה.

"כן. אני מתנדבת מטעם 'יד ושם' במילוי 'דפי עד'. השנה מילאתי 121 'דפי עד' של משפחת אלכסנדרוויץ."

ניצחה את ה'מלנומה'

לרוב בין מורה לתלמידיו קיים דיסטנס. אמנם לא כמו זה שיש בטירונות צנחנים, אבל התלמידים לא באמת מכירים את האדם שעומד מולם. כדי להשיב לשאלה מה התלמידים שלה לא יודעים עליה, ביקשה בן נחום לספר שני דברים. האחד אישי מאוד והשני קוריוז נחמד לחובבי היסטוריה או נוסטלגיה. "שיעורי ספורט לרוב מתקיימים בחוץ ואחד הדברים החשובים שאני מעבירה לתלמידים שלי הוא המושג 'חכם בשמש' שזה ראשי תיבות של הי' פוש צל, כובע, משקפי שמש, ביגוד, שתייה, מקדם הגנה ושעות חשיפה. ולמה אני מספרת לך את כל זה? כי לפני 15 שנה הליתי בסרטן העור, 'מלנומה', כתוצאה מחשיפה ממושכת לשמש בחוף הים של תל אביב בצעירותי. גילו לי את זה בבטן. הלכתי להיבדק. הוציאו לי נקודת חן לב-דיקה ואחת מהן הייתה סרטנית. למזלי מצאו את זה בזמן וחתכו לי את האזור. לא נזקקתי לטיפולים נוספים מלבד הניתוח עצמו. מאז אני מעודדת את התלמידות שלי לב-דוק את נקודות החן הבעייתיות שיש להן ולהיזהר מה-שמש".

מה הדבר השני שלא יודעים עלייך?

"בתחילת שנות ה-50 הגיעה לתל אביב קבוצה של ניצולי שואה פולניים וכיניהם שני קרובי משפחה של אבי. הם חשו את החום הכבד ואמרו לעצמם שלא יכול להיות שאין פה שלגונים. הם נסעו לבלגיה, קנו מכור-נות ממפעל שנקרא 'ארטיק', קיבלו שטח באזור חו-לות בת ים והקימו את מפעל השלגונים הראשון בישראל. אבא שלי ניהל את המפעל וכל הטוילים השנתיים של בית הספר הסתיימו במפעל הגלירות של המשפחה. זו הייתה חוויה. כשהמפעל החל לעבוד הוחלט לעשות תחרות שמות בין האנשים בארץ וככה נבחר השם 'קרטיב'. עד היום אנשים שרוצים קרחון מבקשים 'קרטיב'. הבעלים של המפעל יחד עם אבי ראו שבחורף המכירות של ה'קרטיב' יורדות, אז הם הביאו לארץ את מה שנקרא בשפת העם 'קרמבו'. אתה לא מבין כמה קרמבו אכתי בילדותי".

בזכות רלף קליין את בכדורעף?

"כן, בגללו עשיתי הסבה מקצועית מכדורסל לכדור-עף. הצטרפתי לקבוצה ועם השנים הפכתי לקפטנית, שחקנית בליגת העל ומאמנת. תשע שנים בריצפות עד שהקבוצה התפרקה. בין לבין עשיתי קורס מאמני טניס ואימנתי באוניברסיטת תל אביב ובהדרגה יוסף במגמה לחינוך גופני. שם הכרתי את אלישע, בן קיבוץ עין דור. התחתנו, עזבתי את תל אביב בשנת 1986 ובאתי לעמק. התחלתי ללמד בתיכון 'תבור' בקיבוץ, ומשנת 2000 בבית הספר המאוחד 'עמקים-תבור' במזרע".

גאה בפרס הזה?

"התרגשתי לקבל אותו וגם שמחתי. הכרה זה דבר חשוב. ב'פירמידת הצרכים' של מאסלו הערכה זה שלב חשוב בדרך למימוש עצמי. כשהודיעו לי על הזכייה החברות הטובות לא הופתעו. חלקן אמרו לי: 'טוב שני-זכרו אחרי 36 שנה'".

רואים עלייך שאת נהנית ממה שאת עושה.

"אני אוהבת את מה שאני עושה כי אני אדם רבי-גוני. אני לא משתעממת לרגע. ייתכן שאם לא הייתי עושה את אחד הדברים שאני עושה היום לא הייתי מאושרת. אני כל הזמן מטעינה את עצמי באנרגיה. השעמום לא קיים בלקסיקון שלי. תמיד יש לי מה לעשות. לפעמים המנהל בא אליי ואומר לי לנוח קצת. העשייה האינ-סופית מטעינה אותי. הגיל הכרונולוגי לא מדבר אליי ואני אוהבת לאסוף מצוות. אני רוצה בכל יום לגרום אושר למישהו".

למה הכוונה?

"אני אוהבת לעזור. זה עושה לי כיף למרות שזה לפעמים לוקח ממני הרבה זמן".

הפרס הוענק לה בטקס מרשים שנערך באולם המופעים של קיבוץ מזרע בנוכחות 500 מורים לחינוך גופני מהצפון, ראש המועצה אייל בצר, מפקחים של משרד החינוך, מנהלי בית הספר, מורים ומשפחה. "קיי-בלתי תעודה, מגן זכויות, עט וזר פרחים. בזמן שקיב-לתי את הפרס הוצג סרט אודותיי והמנחה הקריאה את הנימוקים לזכייה".

רני בן נחום, זוכת פרס המורה המצטיינת לחינוך גופני,